

Bình giảng đoạn thơ sau đây trong bài “Sóng” của nhà thơ Xuân Quỳnh

Bài Làm

“...Con sóng dưới lòng sâu.....

Hướng về anh một phương”.

Sóng biển rộng lớn, bao la mà vẫn điệp trùng thương nhớ. Sóng biển vật vã, thương đau mà vẫn một đời mê đắm. Sóng biển dữ dội thét gào mà vẫn nồng cháy thương yêu. Phải, có những con sóng như thế, những con sóng mang trong mình biết bao đối cực vẫn đêm ngày cuộc tròn trong thơ, trong tâm hồn người phụ nữ đa tài, đa tình và cũng đa đoan ấy: nữ sĩ Xuân Quỳnh. Và bài thơ “Sóng” của Xuân Quỳnh đã chuyên chở hết cái tài, cái tình và cả cái đa đoan ấy của nữ sĩ mà tiêu biểu là đoạn thơ:

“Con sóng dưới lòng sâu

...

Hướng về anh một phương”

Hòa cùng những con sóng: sóng thơ, sóng lòng, ta tìm về cõi sâu kín của tâm hồn thi sĩ và cũng là của muôn kiếp “má hồng”.

bài thơ “Sóng” ra đời khi những con sóng lòng dâng lên dữ dội, những con sóng nhớ thương, thao thức của một tâm hồn đang yêu. Cả bài thơ là những đợt sóng nối nhau vỗ vào tâm hồn người đọc. Sóng và nhân

vật em đan quyện vào nhau để thì thầm những nỗi niềm, những tâm tư. Và có thể nói, khổ thơ:

“Con sóng dưới lòng sâu

...

Hướng về anh - một phương”

Đây là một khổ thơ vô cùng đặc biệt bởi trong bài thơ chỉ duy nó có sáu câu. Sáu câu thơ trải dài như nỗi thao thức, băn khoăn của tâm hồn thi sĩ trong đêm. “Con sóng dưới lòng sâu Con sóng trên mặt nước”

Hai câu thơ với hình thức lặp quyện hòa cùng nghệ thuật đối vỗ nên điệp trùng những con sóng với nhiều dạng thức khác nhau. Con sóng lặn sâu dưới lòng đại dương qua thanh bằng cuối câu thơ. Con sóng dữ dội tung bọt trắng xóa trên mặt biển với thanh trắc. Cả hai kết hợp với nhau làm nên sự đa dạng của sóng biển. Sóng là em, em là sóng. Cũng như sóng kia, tâm hồn em cũng vô vàn những phức tạp khó hiểu. Lúc lặng lẽ, êm đềm khi nồng nàn dữ dội, nhưng thế nào đi nữa, em vẫn mãi là em, vẫn mãi ôm trong lòng một nỗi nhớ thương không dứt. Cũng như sóng kia thôi, dù dịu êm hay dữ dội thì: “Ôi con sóng nhớ bờ

Ngày đêm không ngủ được”

Xuân Quỳnh vô cùng tinh tế khi mượn một hình tượng rất
động để diễn tả nỗi niềm của người phụ nữ khi yêu. Sóng
muôn đời vẫn thế, có bao

giờ thôi vỗ sóng, có khi nào chẳng còn cào, ẩn sâu trong ngực sóng là nhịp đập của đại dương mênh mông. Sóng chẳng còn là sóng nếu tĩnh yên, lặng lẽ. Vì vậy mà sóng đã được Xuân Quỳnh diễn tả bằng một từ ngữ rất sáng tạo “ không ngủ được”. Sóng là vậy, dù lặng yên dưới lòng biển hay dữ dội trên mặt đại dương thì ngàn đời vẫn khát khao tìm về bến bờ tĩnh tại. Chưa đến được bờ thì nhớ thương, thương nhớ, thì thao thức một nỗi niềm. Chọn hình tượng sóng-một trong những hình tượng đồng nhất của tự nhiên, Xuân Quỳnh đã khẳng định được bản lĩnh của mình. Chọn hình tượng động để gắn với người phụ nữ, người mà xưa nay được ví như liễu yếu đào tơ, Xuân Quỳnh phải đứng trước nhiều thử thách nhưng chị đã vượt qua bằng một bản lĩnh vững vàng và hơn hết là bằng một tâm hồn phụ nữ nhạy cảm tinh tế. Còn sự vật nào hơn sóng có thể diễn tả hết được cái lòng người phụ nữ đang yêu: nồng nàn, băn khoăn, bồn chồn, thao thức lắm ! Nỗi băn khoăn ấy được góp nước từ nỗi nhớ: nhớ một người!

“Lòng em nhớ đến anh

Cả trong mơ còn thức”

Sóng bây giờ dường như cũng đã không còn đủ sức chuyên chở nỗi lòng người phụ nữ. Nỗi nhớ như thiêu, như đốt, như phá tan những phàm tục đời thường, cất cánh đưa người phụ nữ đến một cõi mơ. Ở đây Xuân Quỳnh dùng từ “ lòng” thật chính xác để diễn tả tình cảm của người phụ nữ với tình yêu. Lòng là chốn sâu kín nhất của tâm hồn, lòng

là kết tinh của tình cảm được chưng cất trong một thời gian dài qua biết bao thử thách. Vì vậy mà tấm lòng ấy không chút hời hợt mà đã là gan, là ruột của người phụ nữ rồi. “Lòng em nhớ đến anh”, ơi thương sao câu nói giản dị, chân thành mà nồng nàn, da diết đến thế. Câu thơ “cả trong mơ còn thức” lóe lên điểm sáng của nghệ thuật. Có thể nói, với câu thơ ấy, Xuân Quỳnh đã có thể được xem là thi sĩ tài năng bậc nhất của thi ca hiện đại Việt Nam. Câu thơ như trào dâng nâng nỗi nhớ

niềm thương

Sóng-em đan quyện vào nhau. Em lặng đi để sóng trào lên. Nhưng sóng cũng là em, sóng trào lên mang theo lớp lớp tâm tình của em

“Dẫu xuôi về phương Bắc

Dẫu ngược về phương Nam”

Đầu mỗi câu thơ, Xuân Quỳnh đã đóng vào đó những từ chỉ sự đối lập (“dẫu”). Nó chỉ một sự khẳng định chắc nịch, vững vàng rằng khó khăn, thách thức là mấy em vẫn mãi yêu anh. . Chẳng phải là “ngược Bắc”, “xuôi Nam” mà là “xuôi Nam” “ngược Bắc”. Phương hướng thế nào không quan trọng, quan trọng nhất vẫn là “phương anh”. “Nơi nào em

cũng nghĩ

Hướng về anh một phương”

Xuân Quỳnh buộc chặt bao “sợi nhớ, sợi thương” về phương anh. Thế mới biết tình yêu của chị nồng nàn, mãnh liệt thế nào. Hướng về anh thì có thể thay đổi nhưng với lời khẳng định chắc nịch “một phương” thì

nơi em hướng về là bất di bất dịch. Anh đã dành “hệ qui chiếu” của đời em. Cảm thông cho cuộc đời Xuân Quỳnh, ta càng hiểu thêm tình cảm của chị.

Sự thành công của Xuân Quỳnh trong bài thơ “Sóng” không chỉ ở tình cảm chân thành nồng cháy mà còn ở nghệ thuật xây dựng hình tượng sóng_hình tượng trung tâm của bài thơ. Sóng trong bài thơ là một hình tượng kép. Sóng vừa là sóng biển vừa là sóng lòng của người phụ nữ đang yêu. Cả hai cuộn tròn trong sóng thơ dạt dào. Hình tượng sóng rất đa dạng: lúc dữ dội, ồn ào, lúc dịu êm lặng lẽ cũng như tâm hồn em vậy dịu dàng lắm nhưng cũng đôi khi nồng cháy, mãnh liệt. Hình tượng sóng được Xuân Quỳnh xây dựng như thế động. Sóng luôn vận động với bao đối cực, bao chiều kích và cũng chính nhờ vậy mà nỗi lòng của người phụ nữ đang yêu được bộc lộ chân thành hơn, chính xác hơn. Với hình tượng sóng Xuân Quỳnh đã góp vào thi đàn một hình tượng cũ mà mới. Mới bởi nó được ủ ấp những nỗi niềm của người phụ nữ. Và sẽ không quá lời khi ta khẳng định rằng, làm nên sự nghiệp Xuân Quỳnh không thể không có “sóng”.

Xuân Quỳnh đã đi về một miền miên viễn. Chị đã đi xa nhưng sóng thì vẫn “bạc đầu thương nhớ” còn người thì vẫn bên chị cùng một nỗi nhớ thương. Người phụ nữ ấy sống mãi cùng sóng lòng, sóng thơ và “sóng”. Cũng như sóng kia, nhịp đập thủy triều có bao giờ ngưng yên trong ngực biển, người nữ sĩ ấy vẫn mãi bên đời cùng một nhịp đập yêu thương.

Con sóng trong thơ chị phải đâu là con sóng một thuở mà nó đã thành con sóng ngàn đời: con sóng tình yêu, con sóng yêu thương, con sóng của một tâm hồn đẹp. Vĩ mãi con sóng thương yêu!